

> V MIĘDZYNARODOWA
 KONFERENCJA NAUKOWA
 Z CYKLU

 „FANTASTYCZ-
 NOŚĆ I CU-
 DOWNOŚĆ”

„Człowiek w zwierciadle przeszłości. Ucieczka od historii do Historii” to tytuł konferencji, która odbyła się w dniach 9-10 maja 2011r. w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. Poszukiwanie mitycznego Wzorca w kulturze, literaturze i sztuce stanowiło tematykę badań zawartych w referatach w dziedzinie: literatury, teologii, historii, filozofii. Konferencję zorganizowała Pracownia Mitopoetyki i Filozofii Literatury i Pracownia Nauk Pomocniczych i Literatury Popularnej Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Dni konferencji rozpoczął niedzielny bankiet, na którym spotkali się prelegenci z Polski, Stanów Zjednoczonych, Francji i Kanady oraz zaproszeni goście - władze Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Poniedziałkowe obrady plenarne rozpoczęły wystąpienia profesorów: Briana Attebery - Idaho State University, USA, Galiny Petrowej - Томский политехнический университет, Danièle Chauvin - Université de Paris IV-Sorbonne i Jakuba Z. Lichańskiego - Uniwersytet Warszawski. Prof. Attebery w exposé: „Make It Old”; *The Other Mythic Method* skoncentrował się na alternatywnej metodzie wprowadzenia mitu do współczesnego świata przez pisarzy takich jak: E.R. Eddison, J.R.R. Tolkien, którzy tworzyli swoje światy z materii dawnych tradycji narracyjnych dając tym początek współczesnej fantastyki. Prof. Petrowa w exposé pt.: МИФ УЧИТ И УЧИТСЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИ МЫСЛИТЬ mówiła o ewolucji tłumaczenia rzeczywistości na przestrzeni wieków za pomocą mitów, które najlepiej z innych teorii naukowych intuicyjnie potrafią wyrażać ludzkie słabości, wątpliwości. Prof. Chauvin w referacie *L'Europe; l'histoire et le mythe biblique* odczytała Biblię jako główny tekst wyobraźni zachodniego świata. Biblia, która - w przeciwieństwie do mitologii pogańskich - przywołuje istnienie Boga w Historii, ofiaruje w rezultacie scenariusz mityczny szczególnie przychylny ponownym lekturom Historii. Jako główny tekst wyobraźni Zachodu Biblia jest mitem, na którego fundamencie kształtowała się tożsamość i kultura europejska. Prof. Lichański w wykładzie pt.: *Modelowanie historii w powieści i eseju historycznym. Wiek XVI w Polsce w wizji artystów* ukazał stosunek współczesnych pisarzy do historii i szukał odpowiedzi na pytanie jak historia przejawia się w dziele literackim i czy to ostatnie może być źródłem historycznym. Profesor wspominał też, iż literatura nieustannie nawiązuje do mitów a środowisko kulturowe, tworzące współczesny świat, składa się z wzorców mitycznych, które czytelnik powinien umieć odszyfrować.

Zważywszy na imponującą ilość prelegentów, pozostałe obrady zostały pogrupowane w sekcje i odbywały się jednocześnie w trzech salach. Referaty w języku angiel-

OTWARCIE KONFERENCJI

skim traktowały głównie o powrocie do mitycznego czasu w literaturze popularnej fantazy celem dokonania analizy archetypu i jego wpływu na teraźniejszość, w której żyją bohaterowie, np. tekst wygłoszony przez Prof. Terri Dougherty. Inne teksty angielskojęzyczne poruszały kwestię intertekstualności historiograficznej w powieści fantazy, czy też kwestię obecności języka science-fiction w dziennikarstwie politycznym - referat Prof. Marleen S. Barr w referacie *The language of Science Fiction and the Cultural Production of Contemporary American Political Reporting*.

Exposés w języku francuskim dotyczyły poszukiwania tożsamości we współczesnej postkolonialnej powieści afrykańskiej i ewolucji postaw Czarnego w konfrontacji z Innym oraz oceny społeczeństwa kameruńskiego na płaszczyźnie literackiej cudowności.

Rosyjskie referaty traktowały o subiektywności człowieka w mitologii Nieświadomości i o transcendentalnej interpretacji relacji intersubiektywnych. Poruszona została także kwestia ontologii mitu w kontekście post-metafizycznego etapu współczesnej filozofii.

Prelegenci wykładający w języku polskim poruszali tematy z dziedziny historii, teologii, literatury wysokiej, popularnej, a także wirtualnej. Teksty te niekiedy wspominały historię, aby pobudzić czytelnika do refleksji nad utopijną funkcją pamięci, ukazywały degradację cywilizacji na przełomie czasów, inne znów dotyczyły przydatności idiomów historycznych w teraźniejszej rzeczywistości, inne jeszcze szkicowały dziedzictwo minionych czasów jako źródło z jednej strony sprzeciwu z drugiej zaś inspiracji dla kształtowania tożsamości. Widoczny był tu aspekt dydaktyczny literatury; w jaki sposób przeszłość nadaje sens i ład teraźniejszości? Inne expose, jak np. *Historia jako źródło kryzysu tożsamości - Czas odwrócony W. Odojewskiego*, traktowały o próbie zrozumienia przeszłości podejmowanej przez bohatera - podmiot, co wyznacza perspektywę egzystencjalną literatury nie będącej

już relacją historyczną, lecz, za P. Ricœurem, „narracją pamięci”. Są i tacy, którzy dotykali autobiograficznych wątków pisarzy, jak np. Czesława Miłosza, który sięgał po mit, by przenieść przeżycia osobiste w obiektywny świat. Prelegenci poruszający kwestie religijne doszukiwali się odzwierciedlenia sakralnej historii jako oddziałującej na psychikę odbiorcy, czy jako upamiętniającej się podczas liturgii Eucharystii. Charakter teologiczny koncepcji mitu podejmuje prof. R. Sapeńko cytując A.F. Łosiewa, który określa mit jako „cudowną historię osoby wyrażoną za pomocą słowa”.

Pośród wystąpień wystuchaliśmy także takich, które przedstawiały motywy historyczne w fantastyce grozy, grach komputerowych, medycynie. W podsumowaniu konferencji mogliśmy wysłuchać dwóch wystąpień dr A. Ryzzy-Woźniak *Historia ogrodu: od Edenu do apteki*, która przedstawiła kulturowe i literackie obrazy ogrodu oraz prof. B. Trochy *Samotność herosa. Współczesna re-narracja mitycznych historii Greków*, który podjął zagadnienie obecności mitów greckich w literaturze popularnej oraz kwestię funkcji powtórnego opowiadania, które sprawiają, iż mitologemy herosa są aletheicznymi i problematyzującymi w aspekcie antropologicznym.

V Międzynarodowa Konferencja z cyklu „Fantastyczność i Cudowność” swój udany przebieg zawdzięcza niewątpliwie zarówno wnikliwym badaniom zaproszonych gości - prelegentów jak i ogólnej, serdecznej atmosferze, którą zapewnili jej organizatorzy mający nadzieję, iż kolejne spotkanie wokół mitu i literatury będzie równie owocne.

Joanna Ziobrowska

